

EMBARGO TOT 29 OKTOBER 2023, 12 UUR

Juryrapport Libris Geschiedenis Prijs 2023

LANGE VERSIE VOOR PERSBERICHT EN ONLINE

De Libris Geschiedenis Prijs voor het beste geschiedenisboek wordt dit jaar voor de zeventiende keer uitgereikt. De prijs is een initiatief van de naamgever Libris, het Rijksmuseum, het Nederlands Openluchtmuseum, de VPRO, *Historisch Nieuwsblad* en *Trouw*.

De Libris Geschiedenis Prijs bekroont in de Nederlandse taal geschreven historische boeken die een algemeen publiek aanspreken. De criteria zijn dat het bekroonde boek origineel is van onderwerp en opzet, prettig leesbaar geschreven is en dat het stoelt op degelijk historisch onderzoek. Er is een bedrag van 20.000 euro aan de prijs verbonden, de andere genomineerden krijgen ieder 1.500 euro.

Afgelopen jaar dongen er 404 inzendingen van 53 uitgevers mee naar de prijs. De eerste schifting is gedaan door Hans Renders, hoogleraar Geschiedenis en Theorie van de biografie en de juryleden Nelleke Noordervliet en Rob Hartmans. Zij kozen uit de aanmeldingen 36 boeken die voor nadere beoordeling in aanmerking kwamen. Uiteindelijk bleven er tien titels over op de longlist, die door de hele jury zijn gelezen.

De jury van 2023 wordt gevormd door: Arnoud-Jan Bijsterveld, hoogleraar Cultuur in Brabant aan Tilburg University; Karin van den Born, eindredacteur NTR-televisie; Rob Hartmans, historicus en journalist, verbonden aan *Historisch Nieuwsblad*; Emily Hemelrijk, emeritus hoogleraar Oude Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam; Jan de Hond, conservator Geschiedenis bij het Rijksmuseum; Nelleke Noordervliet, schrijfster, verbonden aan *Trouw*; Inge Schriemer, conservator Ontwikkeling, Zingeving en Ontspanning bij het Nederlands Openluchtmuseum. Juryvoorzitter is dit jaar Kathleen Ferrier, de voorzitter van de Nederlandse Unesco Commissie.

Uit de longlist van tien titels heeft de jury vijf boeken gekozen voor de shortlist. De thematiek, de tijdvakken en de genres liepen ook dit jaar uiteen, zoals hoort bij een algemene prijs.

In alfabetische volgorde van de auteurs luidt het samengevatte oordeel van de jury over de vijf boeken van de shortlist als volgt:

Leonard Blussé, ***De Chinezenmoord. De kolonisatie van Batavia en het bloedbad van 1740***

Leonard Blussé vertelt het onbekende verhaal van de moord op vrijwel de gehele mannelijke Chinese bevolking van Batavia in 1740. Konkkelende Europeanen voerden een verdeel-en-heers-politiek die leidde tot een bloedbad waarbij circa 10.000 mensen om het leven kwamen. Blussé toont aan hoe de Chinezen door de VOC zijn gebruikt en laat de lezer achter met een gevoel van onrechtvaardigheid. De jury vindt zijn verhaal methodisch voorbeeldig, meeslepend en waardevol. Aan de hand van zeer gevarieerd bronnenmateriaal, waaronder ook veel Chinese bronnen, geeft de auteur een helder beeld van een drama waar we in Nederland te weinig over weten.

Martin Bossenbroek, ***De Zanzibardriehoek. Een slavernijgeschiedenis, 1860-1900***

De meeste boeken over het slavernijverleden gaan de laatste jaren over de trans-Atlantische slavenhandel en het plantagestelsel in Amerika, maar Martin Bossenbroek focust zich op de slavernijgeschiedenis van een Afrikaans eiland. In *De Zanzibardriehoek* laat Bossenbroek niet alleen zien dat hij een meesterlijke verhalenverteller is, maar brengt hij ook nieuwe feiten aan het licht. In een geschiedenis vol cliffhangers en persoonlijke verslagen wordt duidelijk hoe Britse abolitionisten op Zanzibar de wegbereiders werden van het imperialisme. Volgens de jury is dit zowel een publieksboek om van te smullen als een belangrijke bijdrage aan de geschiedschrijving over het slavernijverleden.

Judith Koelemeijer, ***Etty Hillesum. Het verhaal van haar leven***

De Joodse Etty Hillesum, die op 29-jarige leeftijd werd vermoord in Auschwitz, hield tijdens de oorlog een dagboek bij over haar leven. Dankzij knap onderzoek weet Judith Koelemeijer allerlei details toe te voegen aan dat levensverhaal. Op basis van haar dagboeken, brieven, gesprekken met (familieleden en kinderen van) haar vrienden en familie en een schat aan ander archiefmateriaal weet zij Etty tot leven te wekken. De jury vindt het een geslaagde, zorgvuldige en aangrijpende biografie die bovendien een fantastisch beeld schetst van de jaren dertig. Het is ontzettend knap hoe Koelemeijer een compleet verhaal over Hillesums tragische leven weet te vertellen.

Marcel Metze, ***Hoog spel. De politieke biografie van Shell***

In een tijd dat Shell onder een vergrootglas ligt vanwege milieuvervuiling, duikt Marcel Metze in de geschiedenis van de olie- en gasgigant. In zijn ambitieuze boek laat hij propaganda van Shell zien, maar bevraagt hij ook zijn eigen vooroordelen over de multinational. Toch bevestigt deze politieke biografie van Shell het beeld van een multinationalaal bedrijf waar mensenrechten en milieu al een eeuw ondergeschikt lijken te zijn aan een onstilbare honger naar winst. Volgens de jury is dit een kritisch en geëngageerd werk dat op ontluisterende wijze laat zien hoe de wereld werkt en hoe politiek en bedrijfsleven met elkaar verstrengeld zijn. Het is daarom een boek dat ook iedere politicus zou moeten lezen.

Ivo van de Wijdeven, ***De macht van het verleden. Geschiedenis als politiek wapen***

Ook het boek van Ivo van de Wijdeven kon nauwelijks actueler zijn. Hij beschrijft op overtuigende wijze hoe machthebbers de geschiedenis inzetten als politiek wapen: Poetin schrijft geschiedenisessays om te 'bewijzen' dat Oekraïne geen bestaansrecht heeft en in China is kritiek op het geschiedenisbeeld van de Communistische Partij uit den boze. In glasheldere stijl laat Van de Wijdeven zien dat dit niet alleen in Moskou of Peking gebeurt, maar ook in Polen en zelfs in Groot-Brittannië. Volgens de jury geeft de omvang van het gebruik – en misbruik – van het verleden een belangrijk perspectief op de actuele politiek.

Alle genomineerden voldeden ruimschoots aan de voorwaarden van leesbaarheid, originaliteit en degelijkheid. Maar de Libris Geschiedenis Prijs kent uiteindelijk maar één winnaar. De jury heeft besloten een boek te bekronen dat een nieuwe invalshoek kiest voor een actuele discussie. Een boek dat leest als een avonturenroman en op meeslepende wijze een bekende en onbekende geschiedenis met elkaar verweeft.

De Libris Geschiedenis Prijs 2023 wordt toegekend aan: *De Zanzibardriehoek*, geschreven door Martin Bossenbroek.